

**Vlaamse
overheid**

**Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens**

Standpunt VTC nr. O/2019/02 van 5 november 2019

betreffende

Betalen op school via scan handpalm

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de publicatie in verschillende media van de plannen van een onderwijsinstelling om het betalen van schoolmaaltijden via het scannen van de handpalm van leerlingen en personeel mogelijk te maken.

Geeft op 5 november 2019 volgend standpunt:

1. FEITEN

1. De VTC was door publicatie in verschillende media op de hoogte van de plannen van de onderwijsinstelling om het betalen van schoolmaaltijden via het scannen van de handpalm van leerlingen en personeel mogelijk te maken.
2. De VTC heeft per mail de onderwijsinstelling gecontacteerd op 12 september 2019 en daarbij gevraagd of er een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) werd gemaakt en in het positief geval, of die haar kon bezorgd worden.
3. De onderwijsinstelling heeft op 24 september laten weten dat het opmaken van het DPIA volop aan de gang was in een samenwerking tussen de directie van de school, Perfect ID, de data protection officer Katholiek Onderwijs Vlaanderen en een professor van de KU Leuven, gespecialiseerd in IT-recht. Daarbij verzekerden ze dat de implementatie van het systeem pas zou aanvangen op het moment dat voldaan wordt aan de geldende regelgeving.
4. Op 4 oktober heeft de onderwijsinstelling de VTC de GEB en bijkomende informatie aan de VTC bezorgd.

2. ONDERZOEK VAN DE VERWERKING

A. Documenten

5. De VTC heeft volgende documenten onderzocht:
 - de GEB (DPIA) van 4 oktober 2019;
 - drie folders van de leverancier over de gebruikte techniek;
 - twee toestemmingsformulieren: een voor de ouders en een voor de leerlingen.

B. Te beoordelen principes

A. BEGINSSEL: VERANTWOORDINGSPLICHT

6. Er werd intussen een GEB opgemaakt.

B. BEGINSEL: DOELBINDING

7. De toestemming wordt enkel voor dit doel gevraagd. Voor andere doeleinden zou opnieuw toestemming moeten gevraagd worden.

C. BEGINSEL: RECHTMATIGHEID

8. De dubbele toestemming wordt aangehaald als rechtvaardigingsgrond. De vraag is of de betrokkenen wel voldoende werden geïnformeerd over alle implicaties (zie verder bij Bezorgdheden) en of de toestemming wel voldoet aan de vereisten van de AVG¹, in het bijzonder gezien de aard van de gegevens (zie verder).

D. BEGINSEL: MINIMALE GEGEVENSVERWERKING

9. De VTC is van oordeel dat er een duidelijk onevenwicht is tussen het als risicovol beschouwde verwerken van biometrische gegevens en het betalen van kleine bedragen in een schoolcontext.
10. De alternatieven worden te gemakkelijk weggevaagd. De noodzaak wordt niet overtuigend verantwoord. **De verwerking is niet proportioneel.**

E. BEGINSEL: OPSLAGBEPERKING

11. De bewaartermijn lijkt proportioneel. Het handmatig verwijderen moet gegarandeerd worden.

F. BEGINSEL: JUISTHEID

12. De garanties voor de juistheid lijken voldoende, mits voldoende beveiliging.

G. BEGINSEL: RISICOBENADERING

13. De benadering van de **noodzaak** in de GEB is gebrekkig.
14. Het **restrisico** wordt niet duidelijk bepaald. Zie verder bij Bezorgdheden.

1. _____

¹Art. 4, 11), AVG: „toestemming” van de betrokkene: elke vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting waarmee de betrokkene door middel van een verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling hem betreffende verwerking van persoonsgegevens aanvaardt;”

H. BEGINSSEL: INTEGRITEIT EN VERTROUWELIJKHEID

15. Wat de beveiliging betreft, merkt de VTC op dat deze getest werd op een Duits hackercongres en daar **niet heeft standgehouden**.

I. BIJZONDERE CATEGORIEËN PERSOONSgegevens

16. Het betreft **biometrische gegevens** zoals gedefinieerd in artikel 4, 14), AVG, met het oog op unieke identificatie van een persoon. Dit zijn persoonsgegevens zoals bedoeld in artikel 9, AVG, en waarvan de verwerking in principe niet is toegelaten.²
17. Als rechtvaardigingsgrond voor de verwerking wordt de toestemming ingeroepen (zie eerder).

C. BEZORGDHEDEN

18. In de GEB wordt uitdrukkelijk gesteld dat *“maatschappelijke rol bij het aanreiken van technologische oplossingen aan haar leerlingen en personeelsleden. De school wenst aan te tonen dat technologie en de bescherming van persoonsgegevens hand in hand kunnen gaan als de juiste maatregelen worden genomen”*.
19. Dit lijkt een mooie doelstelling, maar het lijkt eerder te gaan om gebruiksgemak. Er wordt in ieder geval niet verwezen naar een educatief project.
20. De VTC heeft in ieder geval volgende bedenkingen:
21. Het stimuleren van het gebruik van biometrische gegevens kan een **vervlakking van het risicobesef** inhouden.

1. _____

² “Artikel 9 Verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens
1. Verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid zijn verboden.
2. Lid 1 is niet van toepassing wanneer aan een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:
a) de betrokkene heeft uitdrukkelijke toestemming gegeven voor de verwerking van die persoonsgegevens voor een of meer welbepaalde doeleinden, behalve indien in Unierecht of lidstatelijk recht is bepaald dat het in lid 1 genoemde verbod niet door de betrokkene kan worden opgeheven;”

22. Jongeren (en personeel) kunnen het gewoon gaan vinden om biometrische gegevens door te geven of unieke identificatie te aanvaarden waar die niet nodig is. Er mag niet vergeten worden dat deze kunnen leiden tot het volgen en profileren van mensen: wie doet wat, waar, wanneer, hoe en met wie?
23. De drempel om biometrische gegevens voor andere doeleinden af te staan wordt kleiner: in een school bv. om toegang tot locaties te verlenen, bij de overheid (cf. het protest tegen de collectie van vingerafdrukken op ID's), in commerciële omstandigheden voor toegang of betalingen.
24. Er zal ook niet overal dezelfde beveiliging ingebouwd zijn (hoe zou men dat als gebruiker, klant,...controleren?). De gewenning van in de schooltijd dreigt de kritische zin van de jongeren eerder te ondergraven (in de mate dat die aanwezig is).

3. BESLUIT

25. **De conclusie van de VTC is dat de verwerking niet voldoet aan de vereiste van de minimale gegevensverwerking.**
26. Indien u de intentie zou hebben deze verwerking toch op te starten, gelieve de VTC hier dan onmiddellijk van op de hoogte te stellen

Hans Graux

Voorzitter